

Joodsche Bruidje. De viereenheid van Rembrandt's kunst bestaat uit:

- de natuurlijke werkelijkheid;
- de geestelijke werkelijkheid;
- het licht;
- de kleur.

Door het innerlijk element, de geestelijke werkelijkheid, kwam Rembrandt steeds lossen van de natuurlijke werkelijkheid, de voorstelling. En hoe meer de geestelijke werkelijkheid aan kracht wint en naar voren komt, niet alleen bij Rembrandt, maar in de geheele kunst, vanaf haar oorsprong, hoe meer de natuurlijke zinnelijke werkelijkheid wijken moet.

Tusschen de natuurcopiïsten, die alleen de zinnelijke werkelijkheid uitbeeldden, staat Rembrandt vrijwel afzonderlijk in zijn tijd. De natuur-copie had eveneens een hoogtepunt bereikt in, om een uit de velen te noemen, Van der Helst. Het zal ons dus niet verwonderen, dat Rembrandt's scheppingen, waarin hij zoo veel van zichzelf gaf: De Nachtwacht, het Joodsche Bruidje, de Staalmeesters, de „Homerus" enz., niet voldeden aan den smaak van het publiek, opgevoed in getrouwe natuurnabootsing, dat slechts als eischen stelde: duidelijke wedergave van het onderwerp, tot het fotografische toe. De Schuttersmaaltijd kan dan ook als voorbeeld dienen van zulk een gekleurde fotografie. De kunstenaarsgeest speelde er hoegenaamd geen rol in. Wellicht voldoet het nog aan gastronomische naturen, die gaarne menschen, welke zich aan het aardsche hebben te goed gedaan, om een tafel vereenigd zien zitten; als kunst, die de geestelijke werkelijkheid dient, was het ten doode gedoemd en daarmee tegelijk de schilderij, die niets inhoudt dan een leeg onderwerp. De sprong, dien Rembrandt deed in voorwaartsche richting, was dus enorm groot. Het doel der schilderkunst was voor hem al niet meer de voorstelling, maar het componeeren van licht en don-

hem was
in de 17-eeuw